

12.09.2018

Kuulemisen palautekooste, tulvariskien alustavan arvioinnin ja merkittävien tulvariskialueiden nimeämisen tarkistaminen

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on arvioinut vesistöjen ja meriveden tulvimisesta aiheutuvat tulvariskit Uudenmaan alueella. Arvioinnin perusteella ELY-keskus ehdottaa, että Helsingin ja Espoon rannikkoalue sekä Loviisan rannikkoalue säilyvät merkittävinä tulvariskialueina. Uusia merkittäviä tulvariskialueita ei ehdoteta nimettäväksi.

Ehdotuksen lisäksi suunnittelun aikaista osallistumista, tiedottamista ja kuulemista on kuvattu erillisellä asiakirjalla "Tulvariskien hallintasuunnitelman ja ympäristöselostuksen valmistelun osallistuminen, tiedottaminen ja kuuleminen".

ELY-keskusten ehdotusten perusteella maa- ja metsätalousministeriö nimeää 22.12.2018 mennessä merkittävät tulvariskialueet ja asettaa niille tulvaryhmät maakunnan liiton ehdotuksesta. Merkittäville tulvariskialueille laaditaan tulvavaara- ja tulvariskikartat sekä suunnitelmat tulvariskien estämiseksi ja vähentämiseksi.

Merkittävien tulvariskialueiden nimeäminen ja muu tulvariskien hallinnan suunnittelu perustuvat lakiin (620/2010) ja asetukseen (659/2010) tulvariskien hallinnasta sekä lakiin viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (ns. SOVA-laki 200/2005)

Kuuleminen ja lausuntopyynnöt

Uuttamaata koskeva ehdotus merkittäviksi tulvariskialueiksi sekä asiakirja suunnittelun aikaisesta osallistumisesta, tiedottamisesta ja kuulemisesta olivat nähtävillä 9.4.2018 – 9.7.2018 kaikkien Uudenmaan kuntien virallisilla ilmoitustauluilla ja/tai kuntien internet-sivuilla. Kuulemisen tausta-aineisto (alustavan arvioinnin ensimmäisen kierroksen raportit) olivat nähtävillä ympäristöhallinnon nettisivuilla osoitteessa www.ymparisto.fi/vaikutavesiin.

Kaikilla oli mahdollisuus esittää mielipiteensä merkittävien tulvariskialueiden nimeämisestä Uudenmaan ELY-keskukselle 9.7.2018 mennessä postitse, sähköpostitse tai www.lausuntopalvelu.fi –sivuston kautta.

Varsinaisen kuulemisen lisäksi Uudenmaan ELY-keskus pyysi ehdotuksesta lausunnot alueensa kunnilta (26 kpl), alueellisilta pelastuslaitoksilta (4 kpl), Etelä-Suomen aluehallintovirastolta, Uudenmaan liitolta sekä Helsingin seudun ympäristöpalvelut kuntayhtymä HSY:ltä.

Lausunnot ja palautteet

Uudenmaan ELY-keskus sai määräaikaan mennessä yhteensä yhdeksän lausuntoa tai palautetta:

- Helsingin kaupunki (merkittävä tulvariskialue)
- Loviisan kaupunki (merkittävä tulvariskialue)
- Vantaan kaupunki
- Inkoon kunta
- Siuntion kunta
- Etelä-Suomen aluehallintovirasto ESAVI
- Kainuun ELY-keskus
- Helsingin seudun ympäristöpalvelut kuntayhtymä HSY
(www.lausuntopalvelu.fi)
- Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry / Veistola Tapani
(www.lausuntopalvelu.fi)

Helsingin kaupunki

Helsingin kaupungin Kaupunkiympäristön toimialan Maankäyttö ja kaupunkirakenne –palvelukokonaisuus on esittänyt lausuntonaan seuraavaa:

Uudenmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on arvioinut vesistöjen ja meriveden tulvimisesta aiheutuvat ympäristöriskit Uudenmaan alueella. Merkittävän tulvariskialueen nimeämisessä otetaan huomioon tulvan todennäköisyys ja siitä aiheutuvat vahingolliset seuraukset sekä alueelliset ja paikalliset olosuhteet. Seurausten merkittävyyttä arvioidaan yleiseltä kannalta. Arvioinnin perusteella ELY-keskus ehdottaa, että Helsingin ja Espoon rannikkoalue sekä Loviisan rannikkoalue säilyvät merkittävinä tulvariskialueina. Uusia merkittäviä tulvariskialueita ei ehdoteta nimettäväksi.

Ajanjaksolla 2011-2017 ei ole esiintynyt erityisiä meritulvia. Meriveden nousu ei ole tietävästi aiheuttanut viime vuosina vahinkoja. Uudenmaan vesistöalueilla vahingollisia tulvia on esiintynyt vuosina 2011, 2016 ja 2017. Helsingin alueella ei todettu merkittäviä vahinkoja.

Aiemmin tulvavaara-alueiksi luokiteltuja alueita on laajalti muokattu rakentamiseen soveltuviksi korottamalla niitä kauttaaltaan riittävän korkealle tasolle. Alueiden käytön suunnittelussa on otettu huomioon suositukset alimmista rakentamiskorkeuksista. Helsingin rannikkoalueella on viime vuosina toteutettu alueellisia tulvasuojauksia kuten tulvapenkereitä. Alueita on suojattu myös Vantaanjoen vesistötulvan varalta.

ELY-keskuksen ehdotus merkittäviksi tulvariskialueiksi sisältää Helsingin kaupungin alueelta ne alueet, joille vesistö- tai merivesitulvista voi aiheutua yleiseltä kannalta katsoen vahingollisia seurauksia. Ehdotusta varten tehtyä tulvariskien alustavaa arviointia on tehty

yhteistyössä ELY-keskuksen ja Helsingin kaupunkiympäristön toimialan kesken. Kuuden vuoden tarkastelujaksolla toteutetut ja suunnitellut tulvasuojelutoimenpiteet on huomioitu ja niiden vaikuttavuutta on arvioitu. Maankäytön suunnitelmissa olevat alueelliset yleisen korkeustason korottamiset aikaisemmin alavilla merenranta-alueilla kuten Jätkäsaarella, Kalasatamassa, Kruunuvuorenrannassa, Hernesaarella ja Koivusaarella on otettu arvioinnissa huomioon. Toteutettujen tai suunniteltujen toimenpiteiden on arvioitu vähentävän merivesitulvalle alttiita alueita Helsingissä.

ELY-keskuksen ehdotus Uudenmaan maakunnan tulvariskialueiksi on Helsingin osalta hyvin valmisteltu eikä Helsingin kaupungilla ole siitä huomautettavaa.

Loviisan kaupunki

Loviisan kaupunginhallitus on päättänyt antaa seuraavan lausunnon:

Loviisan kaupunki pitää tulviin varautumista erittäin tärkeänä ja pitää tärkeänä myös sitä, että varaudutaan taloudellisiin panostuksiin tulvasuojauksien ja muiden ennalta ehkäisevien toimenpiteiden toteuttamiseksi.

Merivesitulvat huomioidaan uusien kaavojen laadinnassa ja muissa suunnitelmissa. Kaupungin rakennusjärjestyksessä huomioidaan tulvariskit. Loviisanlahden länsirannan alueen tulvavallia on osittain paranneltu ja sen tasoa seurataan.

Vantaan kaupunki

Vantaan kaupunki on esittänyt lausuntonaan seuraavaa:

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY) on säilyttänyt ehdotuksessaan Uudenmaan maakunnan tulvariskialueiksi kaksi tulvariskialuetta Vantaalla, jotka ovat Vantaanjoen varrella sijaitseva Pirttiranta ja Keravanjoen Nikinmäki-Jokivarsi. Nämä alueet on tärkeä ottaa huomioon muina tulvariskialueina, vaikka ne eivät täytä merkittävän tulvariskialueen kriteerejä.

Siuntion kunta

Siuntion ympäristö- ja rakennuslautakunta on todennut lausuntonaan, että lautakunnalla ei ole asiasta huomautettavaa.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto ESAVI

Etelä-Suomen aluehallintoviraston peruspalvelut, oikeusturva ja luvat – vastuualueen ympäristöterveydenhuoltoyksikkö on esittänyt lausuntonaan seuraavaa:

Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö pitää tarpeellisena, että Helsingin ja Espoon rannikkoalue sekä Loviisan rannikkoalue säilytetään edelleen

merkittävinä tulvariskialueina. Erityisesti Helsingin ja Espoon rannikkoalueet ovat tiheästi asuttuja ja niihin kohdistuu merkittäviä rakentamispaineita, mutta kaavoituspainetta on myös Loviisassa. Asiakirjojen mukaan kaikilla ehdotetuilla tulvariskialueilla sijaitsee useita vesihuollon rakenteita ja rannikkoalueilla on myös esiintynyt aikaisempina vuosina tulvia ja niistä on aiheutunut vahinkoja.

Ehdotuksessa on muiksi kuin merkittäviksi tulvariskialueiksi tunnistettu Porvoonjoen/rannikon, Vantaanjoen, Karjaanjoen ja Suomenlahden rannikkoalueen vesistöihin kuuluvia osa-alueita. Muihin tulvariskialueisiin lisätään aikaisempien lisäksi Loviisanjoki. Näillä alueilla ELY-keskus huolehtii tarpeen mukaan muusta suunnittelusta tulvariskien estämiseksi ja vähentämiseksi.

Ympäristöterveyshaittojen ennalta ehkäisemiseksi on tärkeää, että uutta rakentamista ei sallittaisi alueille, joissa voi olla riskiä rakennusten kastumiselle tai yhdyskuntatekniikan toimintojen vaurioitumiselle. Mikäli tällaisille alueille on välttämättä rakennettava, tulee toteutus tehdä siten, että riski poistuu. Tulvavaara- ja tulvariskikartat sekä suunnitelmat tulvariskien estämiseksi ja vähentämiseksi ovat tärkeitä työkaluja haittojen ennalta ehkäisemiseksi ja nykyisten haittojen vähentämiseksi. Kaavoitus ja muu maankäytön ohjaus on keskeinen väline tulvariskien hallinnassa. Olemassa olevien tulvariskien hallintasuunnitelmien päivittämisen yhteydessä on erityisesti tarpeen varmistaa myös suunniteltujen toimenpiteiden toteuttaminen.

Merkittävien tulvariskialueiden tulvaryhmissä tulisi olla myös kuntien/yhteistoiminta-alueiden ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköiden edustus, jotta tämän toimialan valvonnan kohteet ja niihin kohdistuvat riskit tulisi jo hallintasuunnitelmia laadittaessa huomioida.

Kainuun ELY-keskus

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimivaltaisena patoturvallisuusviranomaisena on todennut lausuntoon seuraavaa:

Ei huomautettavaa esityksistä merkittäviksi tulvariskialueiksi.

Tulvariskien hallintasuunnitelmia laadittaessa on kuitenkin huomioitava patoturvallisuus. Patoturvallisuuslaki (494/2009) koskee kaikkia patoja mukaan lukien tulvapenkereet. Padon omistaja on velvollinen pitämään patonsa sellaisessa kunnossa, että se toimii suunnitellulla tavalla ja on turvallinen. Padon luokittelu perustuu padosta aiheutuvaan vahingonvaaraan. Patoturvallisuusviranomainen tekee päätöksen padon luokittelutarpeesta/luokasta. Pysyviä tulvapenkereitä rakennettaessa on niistä toimitettava tiedot hyvissä ajoin ennen rakentamisen aloittamista patoturvallisuusviranomaiselle lausuntoa varten.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut –kuntayhtymä HSY

Helsingin seudun ympäristöpalvelut –kuntayhtymä on kiittänyt lausuntopyyntöä ja esittänyt lausuntonaan seuraavaa:

Ehdotus Uudenmaan maakunnan tulvariskialueiksi on HSY:n arvion mukaan Espoon ja Helsingin osalta maantieteelliseltä laajuudeltaan riittävän kattava.

Tarkastelun pohjaksi tulee ottaa ilmastonmuutoksen aiheuttama merenpinnannousu ja tehdä riskitarkastelut myös keskimääräistä ennustetta suuremman merenpinnannousun varalta. Vuoden 2014 jälkeen on merenpinnan nousuennustetta korotettu kansainvälisissä arvioissa, ja tämä tulee ottaa huomioon.

Edellisellä suunnittelukierroksella tulvariskien hallintasuunnitelma toteutettiin pääpiirteissään kattavasti. Muutamia kehittämistarpeita on kuitenkin tunnistettu:

Espoon ja Helsingin rannikkoalueen tulvariskien hallintasuunnitelman laadinnassa oli HSY:n seutu- ja ympäristötiedon asiantuntija mukana. Seuraavalle kierrokselle ehdotamme HSY:n vesihuollon asiantuntijan mukaan ottamista. HSY:llä on osaamista ja tietoa aiheista esim. hulevesiverkostosta, jota pitkin merivesitulva voi päästä tulvavallien taakse. Vastaavasti ryhmän työn kautta HSY olisi itse tuottamassa tietoa omien kohteidensa tulvariskeistä sekä suunnittelemassa niiden suojaustoimenpiteitä.

Edellisellä kierroksella tulvatyöryhmän työ päättyi suunnitelman valmistuessa. Seurannan järjestäminen olisi kuitenkin tarpeen vaikuttavuuden lisäämiseksi. Sen voisi kytkeä esim. osaksi pääkaupunkiseudun sopeutumisen seurantaa, jolle on organisaatio olemassa: ryhmän puheenjohtajana toimii Helsingin kaupungin maankäyttöjohtaja.

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry on esittänyt mielipiteenään seuraavaa:

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirin mielestä esitykset ovat hyviä ja perusteltuja. Ilmastonmuutos voi kuitenkin nostaa merenpintaa nopeammin ja enemmän merialueilla kuin on ennen luultu. Lisäksi pitää ottaa huomioon varovaisuusperiaate.

Jatkotyössä piiri korostaa luonnonmukaisia tulvantorjuntakeinoja, kaavoitusta (rakennuskorkeudet, vapaiden rantojen säästäminen, hulevesiratkaisut, luonnonsoiden ja imevien pintojen säilyttäminen jne.) sekä ilmastonmuutoksen hillintää. Maamassojen siirtoon, ruoppauksiin ja uomien siirtoihin liittyy usein ympäristöongelmia.

Yhteenveto ja jatkotoimenpiteet

Uudenmaan ELY-keskus kiittää lausuntojen ja palautteen lähettäjiä. Tulvariskien alustavan arvioinnin tarkistukseen tai ehdotukseen Uudenmaan merkittäviksi tulvariskialueiksi ei kuulemisen perusteella ole tarpeen tehdä muutoksia.

Palautteessa annetut ehdotukset ja kehittämiskohteet mm. tulvaryhmien työskentelyn ja ilmastonmuutoksen vaikutusten huomioimisen osalta otetaan mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan huomioon tulevan kierroksen suunnittelutyössä.